

ЕМОЦІЙНА ЛЕКСИКА В АНГЛІЙСЬКІЙ ПОЕЗІЇ У ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ ТА ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ АФЕКТИВНОСТІ

Велика Аліна Михайлівна,

к.п.н., доцент

Кулявик Єлизавета Русланівна

Студентка

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

Анотація. У статті досліджуються необхідність та шляхи відтворення емоційно забарвленої лексики текстів англomовних поетичних творів в процесі перекладу на українську. Аналізується комплекс проблем, які виникають через потребу пошуку адекватних лексичних відповідників з метою збереження афективної складової оригінального літературного твору.

Ключові слова: Афективність, переклад, поезія, емоційне забарвлення, емоційна лексика.

Вступ./Introduction. У процесі перекладу поетичних творів особливе значення набуває не лише передача змісту, а й збереження емоційного забарвлення оригіналу. Саме емоційна складова поезії створює її неповторність та забезпечує естетичний вплив на читача. Для перекладача це завжди виклик, адже необхідно відтворити не тільки художній образ, а й почуття, які стоять за ним. Логічним є виникнення потреби у глибшому осмисленні ролі емоційної лексики у поетичному мовленні та способах її адекватного відтворення в іншій мовній культурі.

Емоції є невід'ємною складовою художнього мовлення, зокрема поетичного тексту, де саме емоційна насиченість слова створює глибину художнього образу. Емоційна лексика забезпечує передачу внутрішнього стану автора, формує естетичне враження й визначає силу впливу поезії на читача.

Перекладачі часто стикаються з проблемою адекватного відтворення емоцій і почуттів автора. В іноземних мовах не завжди можна знайти точний відповідник слова, щоб передати сутність написаного автором. Під час процесу міжмовної трансформації семантика слова може підсилюватися або послаблюватися, що викликає у перекладачів найбільшу складність у збереженні афективності. В процесі роботи використовуються не тільки лінгвістичний переклад, а також психологічний, культурний і естетичний аспекти. Перекладач має знайти баланс між точністю змісту та передачею емоційного враження, не спотворюючи при цьому авторського задуму.

Актуальність теми полягає в тому, що в сучасному перекладі спостерігається зростаючий інтерес до дослідження емоційних аспектів мови та їхнього впливу на точність перекладу.

Іноді здається, що при перекладі поезія втрачає сенс і мету, що хотів донести автор. Саме тому важливо зрозуміти, які прийоми допомагають зберегти емоційність і контекст поезії. Кожен переклад – це маленьке мистецтво, де точність і почуття йдуть поруч; дослідження цих взаємозв'язків дозволяє глибше оцінити, наскільки іноземна мова здатна передавати душу оригінальної поезії.

Мета дослідження./Aim. Аналіз способів передачі емоційної лексики англійської поезії в українських перекладах і виявлення труднощів, пов'язаних із відтворенням афективності.

Матеріал та методи./Materials and methods. Об'єктом дослідження є англійська поетична творчість, а предметом – лексико-семантичні засоби відтворення емоційного забарвлення при перекладі українською. Для аналізу використано описовий, порівняльний і контекстуальний методи, що дозволяють визначити, яким чином передаються емоційні відтінки оригіналу засобами української мови.

Лексика в поезії – це не просто слова або словосполучення; вона виражає почуття, емоції та думки автора, які він хотів передати через написане. Під час перекладу важливо не втратити оригінальність тексту і сутність, яку хотів

передати автор.

Переклад вимагає від перекладача не тільки високого рівня лінгвістичної компетенції, але й розвинутого емоційного інтелекту, необхідного для глибокого осягнення поетичного твору. У процесі перекладу виникає складність, зумовлена відсутністю прямих еквівалентів деяких англійських лексем в українській мові, що призводить до складнощів у використанні близьких заміників (синонімів). Перекладаючи поетичні тексти, необхідно враховувати принципи, які передбачають збереження автентичності першоджерела. Читачі, які володіють українською мовою, повинні мати можливість повноцінно сприйняти кожне слово, думку та світогляд автора, що були вкладені у поезію. Емоційний компонент та загальна сутність тексту відіграють значну роль у процесі читання, сприяючи зацікавленню та залученню читача.

У поезії естетичні почуття, що виникають завдяки особливостям тексту та стилю, мають значний вплив на загальне емоційне сприйняття. Вони посилюють афективність поезії, доповнюючи емоції, які виникають під час занурення в сюжет.

При роботі з афективною лексикою потрібно враховувати не лише змістовість слова, а й його прагматичний вплив, тобто те, як воно впливає на читача і як він розуміє написане. Емоційність у поезії – це не просто вираження почуттів, а й створення емоційного середовища, в якому читач стає учасником переживань і думок автора.

У процесі перекладу можливі культурні проблеми через відмінності мов та емоційне забарвлення. Англійській поезії притаманні емоційна стриманість, спокійна атмосфера, врівноважений опис емоцій. В свою чергу, в українській поезії емоції яскраво виражені, характеризуючись іноді надмірною експресивністю та перебільшенням. Ця різниця ускладнює завдання збереження балансу між помірною афективністю англійського тексту та притаманною українській мові емоційністю в процесі перекладу.

Проблема передачі емоційного забарвлення є особливо актуальною в

процесі перекладу дієслів, вигуків, спонукань тощо. Візьмемо, наприклад, англійські слова “happy,” “energetic,” and “perplexed”: вони виражають емоції, які можна сприймати врівноважено і навпаки. Українські відповідники “щасливий,” “енергійний” та “спантеличений” мають подібне значення, але відрізняються інтенсивністю та сприйняттям. Перекладачу важливо досягти не лише точної відповідності за змістом, але й зберегти емоційний вплив оригіналу, щоб не втратити силу художнього твору.

Складність можуть викликати різні ритмічні вставки, які часто відрізняються від українського розуміння. Англійські поетичні твори використовують ритмічні звуки як фонові додатки. Українська поезія звертається до них з метою посилення емоційної складової, інтенсифікації впливу на аудиторію.

Переклад можна вважати вдалим, якщо перекладач зміг пробудити у читача ідентичні відчуття та емоції, що й оригінальний текст, за умови використання української лексики. У центрі має бути не буквальна відповідність, а відтворення емоційного впливу.

Висновки./Conclusions. Отже, у результаті проведеного дослідження з’ясовано, що переклад поезії є дуже відповідальною роботою. У поетичному перекладі багато складнощів з емоційним наповненням, сенсом поезії, афективним навантаженням. Кожне слово відіграє важливу роль, якщо його неправильно перекласти, то втрачається зміст, який хотів передати автор.

Збереження афективності є одним з найголовніших аспектів перекладу, для його відтворення перекладачеві слід враховувати особливості двох мов та брати до уваги вплив на формування відповідних емоцій читача, який сприймає текст як на мові оригіналу, так і у перекладі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Голубнича, Н. Емоційна лексика в англomовній поезії та шляхи її перекладу українською / Н. Голубнича // Вісник Київського лінгвістичного університету. – 2021. – С. 87-94.

2. Ніда, Е. А., Табер, Ч. Теорія і практика перекладу / Е. А. Ніда, Ч. Табер. – Brill, 2009.
3. Харченко, О. Проблема передачі афективності у перекладі поетичних текстів / О. Харченко // Науковий вісник ХНПУ ім. С. Сковороди. Серія: Філологія. – 2023. – С. 54-60.
4. Якобсон, Р. Лінгвістичні аспекти перекладу / Р. Якобсон // Мова в літературі. – Harvard University Press. – 2008. – С. 15-28.